

החיצון של קורה יורד וסותם, נמצא שאין סתימת המחיצה דבוקה לכתלים של מבוי, שהרי אור כרחבה של קורה יש ביניהם.⁽³⁸⁾

ולדברי האוסר במבוי דעלמא להשתמש תחת הקורה — ומשום דסבר חודו הפנימי של קורה יורד וסותם — מותר להשתמש במבוי שהניח קורתו על גבי יתדות, שהרי חודו הפנימי של קורה סמוך לכתלים וסתימתו דבוקה לכתלים, ומהני!

רבא אמר: לדברי האוסר במבוי דעלמא להשתמש תחת הקורה, ומשום דקסבר חודו הפנימי יורד וסותם, נמי אסור להשתמש במבוי שנעץ קורתו על גבי יתדות. משום דלא מהני קורה חוץ למבוי, אלא בעינן קורה על גבי מבוי, והכא ליכא קורה על גבי מבוי!

איתיביה רב אדא בר מתנה לרבא: היתה

קורתו של מבוי משוכה מכתלי המבוי כלפי ט-א חוץ, וכגון שנעץ בראש כתלי המבוי שתי יתדות שוככות כלפי חוץ, והניח הקורה עליהן. [דא' ציור 2]

או שהיתה הקורה תלויה על אור המבוי בין שני הכתלים, ובגובה שוה להם. וכגון שנעץ קנה באמצע פתח המבוי, ונתן עליו את הקורה, ואינה מונחת על כתלי המבוי:

[דא' ציור 3]

אם היתה הקורה "המשוכה" רחוקה מן המבוי, או שהיו קצות הקורה "התלויה"

דמר סבר: חודו הפנימי של קורה יורד וסותם, ותחת הקורה מחוץ למחיצה הוא, ואסור להשתמש תחתיה.

ומר סבר: חודו החיצון של קורה יורד וסותם, ותחת הקורה מבפנים למחיצה הוא, ומותר להשתמש תחתיה.

אמר רב חסדא: הכל שנחלקו אם מותר להשתמש תחת הקורה, מודים בבין לחיים [אם התיר מבואות דעלמא בלחיים], כלומר: בצדו של לחי, שאסור להשתמש ולטלטל שם, אלא מחודו אולי צ"ל הפנימי של לחי ולפנים.

וטעמא: משום דלחי שיעורו אפילו במשהו, ואם נתיר לטלטל בין הלחיים יבוא לטלטל מחוצה להם — תוספות.

בעא מיניה רמי בר חמא מרב חסדא:

נעץ שתי יתדות שוככות בשני כותלי המבוי בעובי הכותל שמבחוץ למבוי, והניח קורה על גביהן של יתדות מחוץ למבוי, וסמך חודה הפנימי של קורה לשפת המבוי — מהו להתיר המבוי בקורה זו? [דא' ציור 1]

אמר ליה רב חסדא לרמי בר חמא:

לדברי המתיר במבוי דעלמא להשתמש תחת הקורה — ומשום דסבר, חודו החיצון של קורה יורד וסותם — אסור להשתמש במבוי שהניח קורתו על גבי יתדות. שכיון שחודו

38. ואף לבוד ליכא למימר, כיון דלאו מחיצה ממש היא, אלא "רואין" כאילו יורד וסותם — רש"י וריטב"א. ולמעלה בקורה עצמה נמי ליכא למימר לבוד, דאם כן הרי אתה רואה עובי הקורה כאילו אינו, נמצא שאין לנו קורה רחבה

וכתב הריטב"א: לאו דוקא הא דאמרינן ש"אינו מניח אלא כנגד הקצר", אלא, מניח את הקורה באופן שלא יהא הפתח רחב יותר מעשר אמות. ובגאון יעקב כתב: דלא משמע הכי בגמרא.

אלא, **אידי**, בין ה"משוכה", **ואידי**, בין ה"תלויה", מדובר שהקורה היא **מבפנים** למבוי, אך אינה עומדת על שני כתלי המבוי, או צמודה אל שניהם, אלא תלויה היא.

והחילוק ביניהם הוא:

"משוכה" — עומדת על כותל המבוי או צמודה אליו רק **מרוח אחת**. [רא' ציור 1]

"תלויה" — תלויה באויר המבוי, ואינה נחה על הכתלים או צמודה אליהם **משתי רוחות**. [רא' ציור 2]

והוצרך התנא לנקוט שני אופני "תלויה", כדי לאשמוענין שאף הקורה התלויה לגמרי משתי רוחותיה, אם אינה רחוקה שלשה טפחים — אמרינן בה "לבוד".

כי מהו **דתימא** שרק **מרוח אחת** אמרינן **לבוד**, אבל **משתי רוחות** לא אמרינן **לבוד** — **קא משמע** לן התנא בכרייתא דאמרינן לבוד אפילו משתי רוחות. (40)

רב אשי אמר: אין לתרץ כדברין שאף "משוכה" תלויה היא, אלא ש"משוכה" נקראת רק מרוח אחת. כי מה לי תלויה מרוח אחת מה לי תלויה משתי רוחות, ולא צריך תנא דברייתא לאשמוענין תרווייהו.

אלא הכי יש לתרץ: הא דאמר בכרייתא "משוכה" ו"תלויה" לא בשתי קורות שונות המדובר.

רחוקים מכתלי המבוי פחות משלשה טפחים — אין צריך להביא קורה אחרת. דאמרינן לבוד, וכאילו נוסף על הקורה לאורכה ולרוחבה עד כתלי המבוי, וכשירה.

אבל, אם היתה הקורה המשוכה או התלויה רחוקה מכתלי המבוי שלשה טפחים או יותר, שאיננה לבוד לכתלי המבוי — צריך להביא קורה אחרת.

רבן שמעון בן גמליאל [הסובר דאמרינן לבוד עד ארבעה טפחים], **אומר**:

פחות מארבעה טפחים אין צריך להביא קורה אחרת. ורק אם היתה רחוקה ארבעה טפחים צריך להביא קורה אחרת.

והוינן בה: **מאי לאו**, "משוכה" האמורה בכרייתא, היינו שמשוכה מבחוץ למבוי, וכדפרשינן. ו"תלויה" האמורה בכרייתא, היינו שעומדת מבפנים למבוי אלא שקצרה היא, ואינה מגעת לכתלי המבוי, וכדפרשינן.

והשתא תיקשי, דהא חזינן דמכשרינן "משוכה", דהיינו נעץ קורה על שתי יתדות, ואפילו אם אין חודה הפנימי סמוך למבוי. והיינו דלא כרב חסדא, דאמר לדברי המתיר, אסור. ודלא כרבא דאמר דלכולי עלמא, אסור! (39)?

ומשינינן: **לא**. אין משמעות "משוכה" כדפרשינן, שעומדת הקורה מחוץ למבוי.

רש"י [וכמו שכתב בקהלות יעקב], רשב"א, ריטב"א, תורת חיים וגאון יעקב, ולא כציור שבדפוסים שלנו ובמהרש"ל שיתבאר ב"עיונים", וראה כל ענין זה בהרחבה שם.

טפח — ריטב"א.
39. תוספות ישנים, אבל הר"ן כתב, דלרב חסדא לא פריך.
40. דברי רב אשי דלהלן יתבאר לפי משמעות

או לבוד אמרינן, או חבוט אמרינן.

אבל לבוד וחבוט כהדדי לא אמרינן.

קא משמע לן דאמרינן לתרוייהו כהדדי.

ועתה חוזרת הגמרא לענין שעסקה בו, האם מותר להשתמש תחת הקורה ובין הלחיים.

תני רבי זכאי קמיה דרבי יוחנן: המקום הנמצא בין הלחיים של המבוי, וכן המקום הנמצא תחת הקורה של המבוי — נידון כרשות בפני עצמה. ודינו ככרמלית [שמדרבנן אסור לטלטל בה כרשות הרבים, וכמה גווני כרמלית איכא], ולפיכך אסור לטלטל שם.

אמר ליה רבי יוחנן לרבי זכאי: פוק תני לברא [צא ושנה ברייתא דידך בחוץ].

כלומר: ברייתא זו לא נשנית מעולם בבית המדרש. אלא הדין הוא שמותר לטלטל שם!

אמר אביי: מסתברא מילתיה דרבי יוחנן, כלומר: שרבי יוחנן עצמו לא התיר לטלטל, אלא רק תחת הקורה. משום דאמרינן ביחס למקום הזה: חודה החיצון של הקורה יורד וסותם את המבוי עד למקום שתחת הקורה, ומתיר גם אותו בטלטול.

אבל המקום הנמצא בין הלחיים — מודה בו רבי יוחנן לדברי רבי זכאי שאסור לטלטל שם.

ורבא אמר: בין לחיים — נמי מותר לטלטל בו לרבי יוחנן! (42)

אמר רבא: מנא אמינא לה שזו היא שיטתו של רבי יוחנן?

אלא, בקורה אחת, הנמצאת מעל המבוי, בראשו, והיא קצרה, שאינה מגיעה לכתלי המבוי, והיא גם מוגבהת ממנו. דהיינו:

א. היא משוכה במרחק משני כתלי המבוי.

[רא' ציור 1]

ב. והיא, אותה קורה עצמה, גם תלויה בגובה, שגובהה הוא יותר מגובה כתלי המבוי.

והיכי דמי: כגון שנעץ שתי יתדות עקומות [עשויות כמין ד] על שני כתלי מבוי, [והיתדות עצמן אינן ראיות לשמש כהכשר קורה, לפי שאין בהן רוחב טפח], ופניהן של היתדות זו כנגד זו, שניתנו שם כדי לתמוך בקורה קצרה שתינתן על גביהן, וביניהן.

וכגון: שאין בגובהן [בחלק המאונך] של היתדות שלשה טפחים, וכמו כן אין בעקמומיתן [בחלק המאונך] של היתדות שלשה טפחים. (41) [רא' ציור 2]

ולכן אפילו שבמציאות אינה מונחת על כתלי המבוי בכל זאת חשיבא האי קורה כמונחת על כתלי המבוי, ועל המבוי עצמו. כי:

א. כיון שמראש הקורה הנתונה בראשי היתדות ועד כנגד כתלי המבוי אין מרחק של שלשה טפחים, הוי לבוד.

ולכן, נחשב הדבר כאילו נתארכה הקורה [כאורך היתדות] עד שהיא מגיעה אל למעלה מהכתלים.

ב. כיון שהיא גבוהה פחות משלשה טפחים אמרינן "חבוט רמי" [השפל והנח] את הקורה כאילו היא מונחת על כתלי המבוי.

וחידושה של הברייתא הוא:

מהו דתימא כי רק אחד מהשניים אמרינן:

41. ונחלקו הראשונים אם יש באלכסון של היתדות שלשה טפחים.

וכיון שהוא "בטל" לכל רשות שבצידו – מותר בין לבני רשות הרבים ובין לבני רשות היחיד, לכתף עליו. שמותר להם להניח עליו משאות שעקרו מהרשות שלהם, כדי לחזור ולעקרם משם ולהניחם על כתיפיהם ולשאת אותם. כי בהנחת החפץ במקום הזה ובעקירתו מהמקום הזה, שבטל לכאן ולכאן, אין איסור משום הוצאה מרשות לרשות!

ובלבד שלא יחליפו בני רשות הרבים ובני רשות היחיד את משאותיהם אחר שהונחו שם, זה עם זה.

ואיסור ההחלפה הוא רק כדי שלא יאמרו אנשים שמותר להוציא מרשות לרשות, וקא אתו למישרי הוצאה בשבת.⁽⁴³⁾

וכיון שכן, לומד רבא למקום שבין לחיים, שאף שמקום זה אינו ניתר על ידי הלחי, מכל מקום, כיון שאין בו ארבעה טפחים על ארבעה טפחים, יש לו דין כמו מקום פטור, ומותר לטלטל שם!⁽⁴⁴⁾

ואביי אמר לך: אין לך ראייה מדברי רבי יוחנן אלו.

כי לא דמי המקום שבין הלחיים למקום פטור.

דכי אתא רב דימי מארץ ישראל לבבל, אמר בשם רבי יוחנן:

מקום העומד בין רשות היחיד לרשות הרבים, שאין בו ארבעה טפחים על ארבעה טפחים [כשיעור מקום חשוב], הרי בהיותו סמוך לשתי רשויות הוא "בטל לכאן ולכאן", לכל אחת מהרשויות הסמוכה לו, ולכן: [רא' ציור 1]

א. אינו נעשה כרמלית, לפי שאין לו שיעור של מקום חשוב כדי לקבוע לו רשות בפני עצמו.

ב. אין הוא יכול להצטרף לאחת מהרשויות הסמוכות לו ולהחשב כחלק ממנה, כיון שאין הוא מהמין של אותה רשות, לפי שאינו לא רשות היחיד ולא רשות הרבים.

וכמו כן, כיון שהוא סמוך לשתי רשויות, והוא עצמו אינו כמו אחת מהן, הרי סמיכותו לרשות האחת שוללת ממנו את האפשרות להצטרף לרשות השנייה, כי עד שיצטרף לרשות האחת יש לצרפו לרשות האחרת!

ג. נוהג באותו מקום דין "מקום פטור", ומותר להוציא אליו מכל רשות שמצידו, כיון שעקב חוסר חשיבותו הרי הוא נחשב כמי ש"בטל" לכאן ולכאן.

42. אבל מרש"י שם משמע, ש"יחליפו", פירושו: לעקור מרשות היחיד ולהניח במקום פטור, ולעוקרו שוב ולהניחו ברשות הרבים. וביאר שם רש"י: שאין בזה איסור דאורייתא, כיון שאינו עוקר מרשות אחת, ומניח ברשות שנייה.

43. לשון "שלא יחליפו" נתבאר על פי הר"ח לקמן דף עז. שכתב: ובלבד שלא יחליפו "זה מזה".

42. וכתב הריטב"א לקמן דף י': שאין מותר לטלטל כנגד הלחי אלא אם כן כותל המבוי השני משוך כנגדו, אבל אם הלחי נמצא מחוץ למבוי, אסור. וראה ב"עיונים" שם.

43. לשון "שלא יחליפו" נתבאר על פי הר"ח לקמן דף עז. שכתב: ובלבד שלא יחליפו "זה מזה".

שהרי **התם**, במקום פטור, מיירי **בגבוה** המקום שלשה טפחים מהקרקע, שהוא ניכר.

אבל בין לחיים, שהוא על הקרקע עצמה, ואינו ניכר כמקום נבדל מהמבוי עצמו, הרי אם נתיר לטלטל בו, יבואו לטעות ולהחליף, להוציא לרשות הרבים.

אמר אביי: מנא אמינא לה שלרבי יוחנן אסור לטלטל בין הלחיים?

דאמר רב חמא בר גוריא אמר רב: אם היו פצימין [עמודים בצד] של פתח המבוי רחבים, ונמשכים מעט לתוך אורך המבוי, והן הן הלחיים של המבוי, הרי אם רוצה לטלטל **תוך הפתח** בשטח שבין הלחיים — **צריך לחי אחר להתירו** למקום שבתוך הפתח. [רא' ציור 1]

ומוכח כי לרב אסור להשתמש בבין הלחיים.

וכיון דהלכתא היא, ולא מצינו שרבי יוחנן פליג עליה, לית לן לאוקמי פלוגתא בינייהו בכדי. [ריטב"א]

וכי תימא, התם שאני, דמיירי **דאית ביה** במקום שבין הפצימין⁽⁴⁵⁾ רוחב **ארבעה** טפחים [שהיו הפצימים רחבים ארבעה טפחים, כשהם עומדים לארכו של מבוי], **על ארבעה** טפחים, ברוחב הפתח, וכל מקום שיש בו ארבעה על ארבעה רשות בפני עצמה, וכרמלית היא, ואסורה בטלטול מדרבנן. [רא' ציור 2]

לא יתכן להעמיד כך. היות:

והאמר רב חנין בר רבא אמר רב: המקום שהוא "תוך הפתח", הרי **אף על פי שאין בו ארבעה על ארבעה — צריך לחי אחר להתירו!**

ורבא אמר לך: מההיא דרב — אין הוכחה נגד מה שהתירתי לטלטל בתוך הפתח בין הלחיים בתורת מקום פטור.

כי **התם**, בדברי רב שאסר לטלטל בתוך הפתח, המדובר הוא **דפתוח** פתח המבוי **לכרמלית**, שאז מצטרף "תוך הפתח" אל הכרמלית שמחוצה לו, ונידון כל השטח המצורף ככרמלית. ומתבטל בכך מהשטח שבין הלחיים שם "מקום פטור".

ותמהינן עלה: **אבל** אם יהיה הפתח לרשות הרבים, **מאי**, האם שרי אז לטלטל בו מדין מקום פטור?!

יציבא בארעא, וגירא בשמי שמיא! [משל הוא: האזרח יושב בארץ, והגר בשמי השמים]?! כלומר, היתכן שמבוי הפתוח רק לכרמלית דרבנן יהיה תוך הפתח אסור בטלטול, ואילו כשהוא פתוח לרשות הרבים דאורייתא, יהיה מותר לטלטל בו?!

ומפרשינן לה: **אין**. אכן ודאי גרע המקום בפתח הפתוח לכרמלית מפתח הפתוח לרשות הרבים!

בשלש מחיצות!

45. רש"י גורס דאית בהו בפצימין רוחב של ארבעה טפחים.

רש"י, האם מותר להכניס לבין הלחיים אף מרשות הרבים, כמו למקום פטור רגיל, על אף שלכאורה כאן מוקף המקום שבין הלחיים

טפחים אמרינן לבוד, הכא נמי כיון דהוי פחות מארבעה טפחים, חשבינן לכל הלחיים כלחי אחד ארוך. ולכן אינו משתמש במבוי אלא עד חודו הפנימי של לחי הפנימי, שהוא חודו הפנימי של הלחי, מאחר דאמרינן לבוד!

לרבנן, דאמרי לא אמרינן לבוד אלא עד שלשה טפחים [ולא "עד בכלל"], נמצא שרק הלחי החיצון הוא לחי ובו ניתן המבוי, והשאר עמודים בעלמא הם.

ולפיכך: משתמש עד חודו הפנימי של הלחי החיצון!

ולפי מאי דפריש לה רב הונא בריה דרב יהושע, לדברי רבי יוחנן, הרי מוכח דסבירא ליה לרבי יוחנן: אבל בין לחיים, דכולי עלמא — רבנן ורבן שמעון בן גמליאל — מודים דאסור להשתמש שם.

ומוכח כאביי!

ורבא אמר לך: התם נמי מיירי דהיה המבוי פתוח לכרמלית, דמודה בה רבי יוחנן שאסור להשתמש בין הלחיים.

ומקשינן: אבל לרשות הרבים, מאי — וכי שרי?!

יציבא בארעא וגיורא בשמי שמיא?!

ומשנינן: אין, מצא מין את מינו וניעור!

רב אשי אמר: מהך דרבי יוחנן במבוי ט-ב

שרצפו בלחיים, ליכא לאוכוחי!

כי אין כוונת רבי יוחנן כדפריש לה רב הונא בריה דרב יהושע.

כי כל דינו של מקום זה כדין "מקום פטור" הוא רק משום היותו חלוק מהרשויות הסמוכות לו, ומחמת שאין לו חשיבות של מקום בפני עצמו.

שהרי אילו היה לאותו מקום חשיבות של מקום עצמי בשיעור ארבעה על ארבעה, הוא בודאי היה נידון ככרמלית.

ורק משום שאין בו ארבעה — כדי חשיבות מקום — הוא נחשב למקום פטור, ובטל לכאן ולכאן.

אבל כשהמקום הזה סמוך לכרמלית, הרי מצטרף המקום שבין הלחיים לכרמלית הסמוכה לו, כי מצא מין [שבתוך הפתח] את מינו [שמחוצה לן] וכאילו הוא "ניעור משנתו"!

אמר ליה רב הונא בריה דרב יהושע לרבא: וכי את לא תסברא [אינך מודה] דלרבי יוחנן בין לחיים אסור?!

והאמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: מבוי שרצפו בלחיים [שהעמיד כמה לחיים רצופים] מראש המבוי לתוכו, במשך שנים ושלוש אמות, ויש פחות פחות מארבעה טפחים [ויותר משלשה טפחים] בין כל לחי — באנו למחלוקת רבן שמעון בן גמליאל ורבנן. [רא' ציור 1]

דפליגי לעיל אם שיעור לבוד הוא עד שלשה טפחים, לרבנן, או עד ארבעה טפחים, לרבן שמעון בן גמליאל.

ומפרש רב הונא בריה דרב יהושע, דהכי קאמר:

לרבן שמעון בן גמליאל, דאמר עד ארבעה